

10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: прийнято 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

УДК 347.9(477)

**Руслан ПЕСЦОВ (м. Київ)
Віктор МІКУЛІН (м. Ужгород)**

Мирові суди: історія та перспективи запровадження у вітчизняну правову систему

Мирові суди не є новелою як для вітчизняної, так і світової судової системи. Родоначальницею інституту мирових судів є Англія. В 1195 році були утворені мирові суди для допомоги шерифам у застосуванні законів. З початку створення мирові суди здійснювали лише адміністративні функції і лише згодом, через століття, почали здійснювати і функцію по здійсненню судочинства [1, с. 79]. Сучасна модель мирових судів у Великій Британії почала діяти лише з XIII ст. Суди магістратів утворюють ланку судової системи, яка в спрощеному порядку розглядає 95-97% цивільних і кримінальних справ. Посада мирового судді у Великій Британії є почесною і безоплатною (компенсується лише витрати пов'язані із виконанням професійних обов'язків). Призначення на посаду судді здійснює Лорд-канцлер від імені Британської Корони. Однією із вимог, які ставляться перед кандидатами на посаду мирового судді є високий майновий статус. Це дає можливість залучення до суддівського корпусу лише заможних громадян [2] і зменшує можливі ризики корупційних проявів.

На території України мирові суди з'явилися в результаті проведення Судової реформи 1864-го року в Російській імперії. Кандидатів на посаду мирового судді для сільської місцевості обирали повітовими земськими зборами, для міст – на засіданні міської думи строком на три роки. На Правобережній Україні мирові судді призначалися міністром юстиції Російської імперії. Кандидат на посаду мирового судді повинен був відповідати наступним критеріям: не молодший 25-ти років, мати вищу або середню освіту, стаж практичної роботи не менше 6-ти років, мати високий майновий статус (для сільської місцевості – наявність нерухомості – землі не менше 400 десятин або іншої нерухомого майна вартістю не менше 1500 рублів; для міст – наявність нерухомості вартістю від 3000 до 6000 рублів) [3; 4, с. 8].

На відміну від французької та німецької моделі мирові суди в Російській імперії були наділені широкою юрисдикцією та повноваженнями. Так згідно з первинним текстом Статуту для судового розгляду мировим судам надані цивільні та кримінальні справи, а також справи приватного обвинувачення. Стаття 33 Статуту Кримінального Судочинства (СКС) зазначає, що мирові суди розглядають проступки, за які Статутом про покарання застосовуються наступні санкції: 1) догана, попередження, переконання; 2) грошове стягнення

в розмірі не більше 300 рублів; 3) арешт на строк не більше 3-х місяців; 4) ув'язнення в тюрму на строк не більше одного року [5].

Окрім зазначених у ст. 35 Статуту Кримінального Судочинства проступків мирові суди, з метою схилити сторони конфлікту до миру, в праві також були розглядати справи про покарання, за які передбачалося покарання більш суворе ніж передбачене ст. 35 СКС, і судовий розгляд міг розпочатися не інакше як за заявою потерпілої особи.

Згідно ст. 29 Статуту Цивільного Судочинства в сфері цивільного судочинства мирові судді розглядали справи і позови про:

- 1) особисті зобов'язання і договори, а також за позовами про рухоме майно, вартість якого не перевищує 500 рублів;
- 2) відшкодування збитків і шкоди на суму, яка не перевищує 500 рублів;
- 3) особисту образу;
- 4) відновлення порушеного володіння.

Мирові суди також можуть розглядати спори і позови, якщо обидві сторони спору проситимуть розглянути справу по совісті. За результатами такого розгляду рішення мирового судді вважається остаточним і не підлягає апеляційному перегляду [7]. Позов подається до мирового судді на ділянці якого проживає або тимчасово перебуває відповідач.

На сьогоднішній день в США більшість судів є судами з обмеженою юрисдикцією, які розглядають в спрощеному порядку справи про малозначимі злочини та проступки. В США мирові судді можуть не мати вищої юридичної освіти [4, с. 22].

В Італії мирові суди становлять найнижчу судову інстанцію в системі судів загальної юрисдикції. Процедура судового розгляду кримінальних справ також здійснюється в спрощеному порядку. Мировим суддею в Італії може бути особа, яка має вищу юридичну освіту, не молодша 30-ти і не старша 70-ти років, успішно пройшла 6-ти місячне стажування, склала іспит на професійну придатність. Мирових суддів обирають на засіданні Вищої Ради магістратури.

Таким чином сучасна світова модель мирових судів не є тотожною мировим судам, які функціонували раніше. Однаковою залишилася назва. На сьогодні мировий суддя – посадова особа, яка є представником корпусу мирових установ, обирається або призначається на посаду органами центральної місцевої влади, одноособово розглядає справи в мировому суді, і сприяє встановленню мирних відносин між сторонами спору [1].

Література

1. Шишкін В. І. Судові системи країн світу: Навч. посібник. Ч. 2. Київ: Юрінком Інтер, 2001. С. 335.
2. Вільгушинський В. Мирове судочинство: зарубіжний досвід та українські реалії. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/mirove-sudochinstvo.html>

3. Історія держави і права. Електронний ресурс. Режим доступу: https://pidruchniki.com/1911052245489/pravo/sudova_reforma_1864

4. Кампо В. М. Мірові судді та громадські мирові судді в Україні: проблеми та перспективи впровадження. Книга 2. Київ: І-т громадян. сусп-ва; ТОВ «ІКЦ Леста» 2007. 40 с.

5. Статут Кримінального Судочинства від 28. 11. 1864 р. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://constitution.garant.ru/history/act1600-1918/3137/>

6. Фойницький І. Я. Уголовное судопроизводство. Т. 2. Електронний ресурс: Режим доступу: <file:///F:/%D0%A4%D0%9E%D0%99%D0%9D%D0%98%D0%A6%D0%9A%D0%98%D0%99%20%D0%A2.2.pdf>

7. Статут Цивільного Судочинства 1864 року. Електронний ресурс. Режим доступу: https://bstudy.net/909724/pravo/kniga_poryadok_proizvodstva_mirovyh_sudebnyh_ustanovleniyah#118297

8. Pestsov Ruslan G. Magistrate's courts in the criminal justice system. Journal of Advanced Research in Law and Economics/ [S.I.]/ v/9/ n.7/ p/2403-2407/ nov/2018. ISSN 2068-696X Електронний ресурс. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=808852>

УДК 314.151.3-054.7:355.01

Тетяна НИКИТЕНКО
(м. Київ)

Актуальні питання забезпечення прав українських мігрантів у воєнний та післявоєнний час

Висвітлення питання міграції громадян України обумовлене причиною, яку мало хто із дослідників міг припустити як таку, що буде мати місце на території незалежної України. Водночас, визнаним є факт, що 24 лютого 2022 року о 4 годині ранку війська Російської Федерації холоднокривно та підступно перетнули кордони суверенної держави Україна. Цей факт вплинув не лише на коло прав громадян України, які зазнали численних порушень та припинень з боку окупантів, а й спричинив виникнення нових груп суспільних відносин, пов'язаних із збереженням власного життя і пошуком способів отримання доходу, необхідного для забезпечення життєдіяльності людини. Суспільство як інформаційно, так і нормативно не було готове до вирішення нинішніх проблем трудових мігрантів, тому дослідження причин та підстав, які спровокували вимушену міграцію громадян України є актуальною темою для наукового пошуку.

На жаль, внаслідок злочинних дій фашистської держави було знищено велику кількість житлових будинків, інфраструктури, а найстрашніше – було вбито тисячі мирних громадян, що спричинило зміну у регулюванні суспільних відносин на території України. Указом Президента України «Про